

Prvouka

Vzdelávací štandard prvouky nepredstavuje iba súhrn katalógov, ktoré stanovujú výkony a obsah vyučovacieho predmetu, ale je to predovšetkým program rôznych činností a otvorených príležitostí na rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov.

Vzdelávací štandard pozostáva z charakteristiky predmetu a základných učebných cieľov, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Je to ucelený systém výkonov, ktoré sú vyjadrené kognitívne odstupňovanými konkretizovanými cieľmi – učebnými požiadavkami. Tieto základné požiadavky môžu učitelia ešte viac špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších blízkyh učebných cieľov, učebných úloh, otázok, či testových položiek.

K vymedzeným výkonom sa priraduje obsahový štandard, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Učivo je v ňom štruktúrované podľa jednotlivých tematických celkov. Je to základ vymedzeného učebného obsahu. To však nevylučuje možnosť učiteľov tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu podľa jednotlivých ročníkov.

Vzdelávací štandard prvouky ako program aktivity žiakov je koncipovaný tak, aby vytváral možnosti na tie kognitívne činnosti žiakov, ktoré operujú s pojmami, akými sú hľadanie, pátranie, skúmanie, objavovanie lebo v nich spočíva základný predpoklad poznávania a porozumenia v prvouke. V tomto zmysle nemajú byť žiaci len pasívnymi aktérmi výučby a konzumentmi hotových poznatkov, ktoré si majú len zapamätať a následne zreprodukovať.

Keďže predmet je vytvorený z obsahov dvoch vzdelávacích oblastí – prírodovednej a spoločenskovednej, výkonový štandard je rozdelený do dvoch častí, ktoré korešpondujú s danými vzdelávacími oblasťami. Spoznávanie prírodného prostredia je viazané s iným typom poznávacích procesov v porovnaní so spoznávaním spoločenského prostredia, preto zostali vzdelávacie oblasti v tomto dokumente formálne oddelené. Vytvorením spoločného predmetu pre dve vzdelávacie oblasti však naznačujeme možnosť vytvárať také tematické aktivity, v ktorých sa rozvíjajú vedomosti a spôsobilosti v oboch spomínaných vzdelávacích oblastiach.

1. Charakteristika predmetu

Prvouka vytvára vedomostný, spôsobilostný a postojový základ pre dva nadväzujúce predmety – prírodovedu a vlastivedu. Vo vlastivednej oblasti sa zameriava na poznávanie reálneho spoločenského priestoru prostredníctvom oboznamovania sa s fungovaním služieb, samosprávy a geografického opisu krajiny. V prírodovednej oblasti poznávaním organizmov, neživého prostredia a ich vzájomných vzťahov oboznamuje žiakov s reálnym prírodným priestorom prostredníctvom skúmania fungovania vybraných prírodných javov.

2. Ciele predmetu

- rozvíjať svoje predstavy o vybraných prírodných a spoločenských javoch,
- rozvíjať svoje pozorovacie spôsobilosti tak, aby z bežne zažívaných situácií dokázali získať nové informácie a obohatiť si doterajšie poznanie,
- viesť žiakov k porovnávaniu predmetov a javov a k zoskupovaniu, triedeniu predmetov a javov podľa identifikovaných znakov,
- zovšeobecniť na základe porovnávania,
- vytvárať vlastný, argumentačne podložený úsudok,
- spolupracovať pri riešení jednoduchých skúmateľských aktivít, pričom súčasťou kooperácie je podieľanie sa na aktuálnom poznaní a jeho efektívnom využívaní pri tvorbe záveru (riešenia),
- argumentovať prostredníctvom vlastnej skúsenosti, t.j. rozvoja odbornej diskusie k danej téme, ktorá je adekvátne z hľadiska vekuprimeranosti žiakov,
- rozlišovať vhodné a nevhodné správanie v triede aj mimo nej,
- uvedomovať si a rešpektovať rozdielnosť u ľudí (rozumieť, že existujú podobnosti a rozdiely medzi skupinami ľudí),
- vysvetliť význam pravidiel a predpisov v živote,
- rozlíšiť riziká spojených s každodenným životom a možnosťami úrazu (šport, rekreácia a i.),
- poznať bezpečnosť v domácom prostredí, v škole i na ceste do školy a v mimoškolských aktivitách,
- poznať pravidlá správania sa v rizikových situáciách podľa vzoru (vedia ako a kde sa obrátiť o pomoc).

3. Vzdelávací štandard

- vzdelávacia oblasť Človek a príroda

Rastliny

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 1. ročníka základnej školy vie/dokáže: ✓ rozpoznať základné časti rastlín, ✓ identifikovať základné časti rastlín (príhľava dvojdomá, púpava lekárska, rebríček obyčajný, kapsička pastierska, ruža šíповá, pagaštan konský¹), ✓ identifikovať päť podobností a päť odlišností v tvaroch, veľkosti, farbe základných častí rôznych rastlín, ✓ na základe vlastného pozorovania triediť rastliny na byliny, kry a stromy, ✓ deliť rastliny podľa tvaru listov na listnaté a ihličnaté, ✓ opísať funkcie jednotlivých častí rastlín (napríklad: koreňom rastlina čerpá z pôdy vodu a živiny), ✓ vysvetliť princíp opelenia, ✓ že plod je časť rastliny, ktorá vzniká z kvetu, ✓ že plody obsahujú semená, z ktorých vyrastú nové rastliny.	základné časti rastlín: koreň, stonka, list, kvet, plod byliny, kry, stromy životné prejavy rastlín – rast, vývin, rozmnožovanie

¹ Z dôvodu odbornej korektnosti sú vo vzdelávacích štandardoch pri všetkých rastlinných a živočíšnych druhoch uvedené rodové aj druhové názvy organizmov. Štandardným výkonom žiaka prvého stupňa základnej školy je poznanie rodového názvu organizmov, uvedených vo vzdelávacom štandarde.

Živočíchy

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 1. ročníka základnej školy vie/dokáže: ✓ uviesť tri spoločné a tri rozličné znaky, ktorými sa živočíchy a rastliny vzájomne podobajú, ✓ vysvetliť, ako sú živočíchy tvarom tela a spôsobom života prispôsobené prostrediu, v ktorom žijú (ako príklad použije: mačka domáca, dážd'ovka zemná, krt obyčajný, lastovička obyčajná, kapor obyčajný, voš detská), ✓ na príkladoch uviesť rozdiely medzi suchozemskými a vodnými živočíchmi, ✓ že živočíchy získavajú potravu rôznym spôsobom, ✓ vysvetliť vzťah dravec a korisť, ✓ vysvetliť význam maskovania živočíchov v prostredí, ✓ identifikovať časť tela, ktorá zabezpečuje živočíchom pohyb, ✓ triediť živočíchy podľa toho, čím a ako sa pohybujú a tieto ✓ informácie dať do súvislosti s tým, kde a ako živočíchy žijú.	životné prejavy živočíchov suchozemské a vodné živočíchy dravec, korisť končatiny

Človek

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 1. ročníka základnej školy vie/dokáže: ✓ identifikovať päť základných zmyslov človeka a im prislúchajúce zmyslové orgány, ✓ vysvetliť význam zmyslových orgánov pre život človeka, ✓ vysvetliť zásady starostlivosti o zrak a sluch, ✓ vytvoriť závery o funkcii ušnice pri zachytávaní zvuku, ✓ že orgány hmatu sú rozmiestnené po celom tele v koži a sú zodpovedné za jej citlivosť.	zmysly: zrak, sluch, hmat, čuch, chuť, poruchy zraku

Neživá príroda a skúmanie prírodných javov

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 1. ročníka základnej školy vie/dokáže: ✓ vysvetliť rozdiel medzi živými a neživými súčasťami prírody, ✓ triediť na základe znakov, identifikovaných vlastným pozorovaním, prírodné objekty na živé, neživé a odumreté, vysvetliť, na čo všetko používa človek vodu a čo by sa stalo, ak by jej mal nedostatok, ✓ vysvetliť, aký význam má voda v pôde a ako sa to týka človeka, ✓ že voda sa vyskytuje v rôznych formách (niektoré vymenuje, napr. ľad, vodná para, sneh, dážď, námraza, rosa), ✓ vymenovať tri typy vodných zdrojov, ✓ na základe skúmania vytvoriť závery o priehľadnosti a priehľadnosti rôznych	životné prejavy organizmov: pohyb, rast, príjem potravy, dýchanie, rozmnožovanie vodné zdroje (potok, rieka, jazero, more, podzemná voda), význam vody pre život svetelné zdroje, tieň, priehľadný, nepriehľadný materiál

materiálov (prostredí), ✓ že hlavným zdrojom svetla je Slnko, ✓ vysvetliť, kedy sa vytvára a kedy sa nevytvára tieň, kedy sa vytvára dlhší tieň a kedy sa vytvára kratší tieň, kedy sa vytvára viac tieňov, ✓ vymenovať ďalšie zdroje svetla: plameň, blesk, žiarovka a iné elektrické zariadenia, ktoré vytvára človek, ✓ navrhnúť vlastný spôsob merania časového úseku, ✓ zostrojiť presýpacie hodiny, ✓ vysvetliť vzťah rýchlosti presypania presýpacích hodín a niektorých vlastností presýpanej látky na základe pozorovania presýpacích hodín, ✓ zostrojiť kyvadlo, ✓ vysvetliť vzťah rýchlosti kmitania kyvadla a niektorých vlastností kyvadla na základe pozorovania kyvadla.	meranie času, presýpacie hodiny, kyvadlo
---	---

- vzdelávacia oblasť Človek a spoločnosť

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 1. ročníka základnej školy vie/dokáže: ✓ orientovať sa v budove školy (trieda, jedáleň, WC a i.), ✓ definovať pravidlá bezpečnosti pri návšteve školy, ✓ pomenovať významné orientačné body v blízkosti školy (budovy a i.), ✓ povedať zjednodušenú adresu školy a adresu svojho bydliska, ✓ rozlíšiť pojmy predtým, včera, dnes, potom a zajtra, ✓ identifikovať dni v týždni, ✓ čo škodí zdraviu, ✓ určiť členov rodiny vo vzťahu k sebe.	moja trieda, škola, bezpečnosť v škole, v triede, orientácia v priestore kde, tu, tam, vpravo, vľavo, hore, dolu, vpredu, vzadu škola, školský dvor, objekty v okolí školy, adresa školy, adresa môjho bydliska dni v týždni, začiatok, koniec, predtým, včera, dnes, potom, zajtra umývanie rúk, čistota tela, návšteva a správanie sa u lekára, v lekárni funkcia členov rodiny, prejav úcty k rodičom, starým rodičom a jednotlivým členom rodiny

Rastliny

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 2. ročníka základnej školy vie/dokáže: ✓ uviesť päť príkladov rôznych prostredí a k nim príklady rastlín v nich žijúcich, ✓ vysvetliť na príkladoch, ako sa rastliny prispôbujú svojim tvarom a spôsobom života podmienkam, v ktorých žijú, ✓ vysvetliť, ako sú rastliny závislé od neživého prostredia, ✓ opísať tri životné prejavy rastlín, ✓ vysvetliť, kde a prečo je možné nájsť semená rastlín, ✓ zhodnotiť význam rastlinných semien pre život človeka, ✓ uviesť na príkladoch, že niektoré semená majú vyvinuté nástroje na to, aby sa dostali čo najďalej od materskej rastliny, ✓ vysvetliť, z ktorej časti semena rastlina klíči a čo sa deje so zvyškom semena po jej vyklíčení, ✓ navrhnúť postup, ako je možné zistiť podmienky klíčenia semien, ✓ vysvetliť, akým spôsobom a prostredníctvom ktorých častí získavajú rastliny z prostredia vodu, vzduch a svetlo, ✓ navrhnúť postup na overenie predpokladov týkajúcich sa podmienok rastu rastlín.	rôznorodosť životných podmienok rastlín, prispôbovanie sa prostrediu, životné prejavy rastlín význam rastlinných semien, rozširovanie semien, podmienky klíčenia semien: vzduch, voda, teplo rast rastliny, životné podmienky rastlín: svetlo, teplo, vzduch, voda, pôda

Živočíchy

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 2. ročníka základnej školy vie/dokáže: ✓ porovnať spôsob života živočíchov a rastlín, zistiť, že životné prejavy živočíchov sú podobné životným prejavom rastlín, ich spôsob života je však iný, ✓ že živočíchy (aj človek) sa postupne menia – rastú, vyvíjajú sa, dospievajú, starnú, ✓ uviesť príklady mláďat rôznych druhov živočíchov, ktoré sa nemusia podobáť na dospelé jedince ✓ že dĺžka života živočíchov je rôzna, ✓ že človek získava potravu rôznym spôsobom ✓ vysvetliť na príkladoch, aký úžitok človeku poskytuje chov živočíchov, ✓ vysvetliť význam tvorby živočíšneho spoločenstva, ✓ spoznať včelu medonosnú, ✓ opísať spôsob života včiel a mravcov.	životné prejavy živočíchov a rastlín rast, vývin pestovanie úžitkových rastlín, zber divo rastúcich rastlín, lov divo žijúcich zvierat chov zvierat: kravy, ovce, sliepky, kone, včely spoločenský hmyz včelia rodina: matka, trúd, robotnica mravenisko

Človek

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 2. ročníka základnej školy vie/dokáže: ✓ vysvetliť, aký význam má pre človeka pohyb, ✓ zistiť vlastným pozorovaním, že palec umožňuje realizovať najviac pohybov a úkonov, ktoré sú typické pre človeka, ✓ že pohyb zabezpečujú svaly, ktoré sú upnuté na kosť, ✓ pomenovať niektoré hlavné kosti ľudského tela a identifikovať ich na vlastnom tele ✓ vytvoriť jednoduchý nákres kostry ľudského tela (sústredí sa na to, že kosti sa nachádzajú v celom tele a sú pospájané kĺbmi), ✓ že kosti rastú spolu s človekom až do dospelosti, ✓ že kosti sa môžu zlomiť; zlomená kosť sa späť zrastie, ✓ že človek pomocou svalov vykonáva rôznorodé pohyby, ✓ skúmaním zistiť, že niektoré pohyby v tele sú ovládané vôľou (chcením) a niektoré mimo vôle človeka, ✓ vymenovať päť rôznych pohybov, ktoré zabezpečujú svaly, ✓ že svaly rastú, vyvíjajú sa a silnejú postupne s rastom a vývinom človeka, ✓ vysvetliť únavu svalov a význam pravidelného cvičenia pre vývin ✓ svalstva.	pohyb ako prejav života kostra ľudského tela: lebka, chrbtica a stavce, rebrá, ramenná kosť, stehenná kosť, kĺb, zlomenina svaly ich význam a rozvoj, únava svalov, pohyby ovládané vôľou a pohyby realizované mimo vôle človeka

Neživá príroda a skúmanie prírodných javov

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 2. ročníka základnej školy vie/dokáže: ✓ vysvetliť, čo obsahuje pôda a jednotlivé jej zložky zaradiť k živým, neživým alebo odumretým súčastiam, ✓ uviesť medzi živými súčastami živočíchy, ktoré žijú v pôde a dýchajú vzduch prítomný v pôde, ✓ uviesť vodu a vzduch ako neživé súčasti prírody, ✓ že z pôdy sa do vody prítomnej v pôde uvoľňujú rôzne látky, ktoré potom rastliny prijímajú koreňmi a využívajú ich na svoj rast, ✓ zistiť vlastnosti rôznych typov pôd, ✓ vytvoriť zo skúmania závery o rôznych vlastnostiach pôd, ✓ skúmať rozpúšťanie látok vo vode, ✓ vytvoriť záver o tom, ktoré látky sa rozpúšťajú vo vode a ktoré nie, ✓ skúmaním zistiť, akým spôsobom je možné rozpúšťanie urýchliť, ✓ jednoducho vysvetliť, čo sa deje s látkou, ktorá sa vo vode rozpúšťa, ✓ navrhnúť postup, ako zistiť prítomnosť látky vo vode, ✓ opísať na základe pozorovania proces filtrácie, ✓ čo je odparovanie, ✓ vysvetliť, čo sa pri odparovaní deje s vodou a s látkou, ktorá bola vo vode rozpustená.	zloženie pôdy, úrodnosť pôdy, znečistenie pôdy rozpúšťanie látok vo vode, zrýchľovanie rozpúšťania, filtrácia, odparovanie

- **vzdelávacia oblasť Človek a spoločnosť**

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 2. ročníka základnej školy vie/dokáže: ✓ opísať cestu do školy, ✓ ovládať základné pravidlá bezpečnosti na ceste, ✓ určiť aktuálny rok, ✓ zaradiť mesiace v roku podľa ročných období od začiatku roka, ✓ určiť význam sviatkov (narodeniny, sviatky na Slovensku), ✓ že jeho obec je súčasťou Slovenska, ✓ rozpoznať štátne symboly (štátnu vlajku a štátny znak SR), ✓ odlíšiť jednotlivé prvky krajiny, ✓ opísať krajinu v okolí školy/bydliska (podľa obrázkov) počas roka, ✓ uviesť dôvody, prečo ľudia cestujú, ✓ odlíšiť druhy dopravy, ✓ porozprávať o javoch v krajine, ktoré sú pri cestovaní zaujímavé (atrakcie, pamiatky, príroda a i.), ✓ odlíšiť vybrané profesie a ich náplň, ✓ opísať úlohu hasičov, policajtov a záchranej zdravotnej služby, ✓ zvládnuť postup, ako privolať pomoc, ✓ určiť čas celých hodín na klasických a digitálnych hodinách.	cesta do školy, priechod pre chodcov, semafor kalendár – rok, mesiac, týždeň, deň, dátum, sviatky, rodina, narodeniny jeseň (september, október, november), zima (december, január, február), jar (marec, apríl, máj), leto (jún, júl, august) Vianoce, Nový rok, vznik Slovenskej republiky, Veľká noc, Pamiatka zosnulých Slovensko – štátna vlajka, štátny znak prvky krajiny (polia, lúky, lesy, rieky, jazerá, vrchy, rovina, domy a cesty) cestovanie, práca, škola, dovolenka, druhy dopravy (auto, autobus, vlak, lietadlo, loď), spoznávanie krajiny, pamätihodnosti povolania ľudí (lekár, učiteľ, vedec, strojník, pekár, mäsiar, obchodník a i.) zásady bezpečnosti, slnečné žiarenie, oheň, elektrický prúd a iné nebezpečné predmety, postup pri volaní hasičov (150), záchranej zdravotnej služby (155), polície (158), tiesňová linka (112)

4. Hodnotenie predmetu.

Pri hodnotení výsledkov práce žiakov v tomto predmete budeme postupovať podľa §55 zákona č.245/2008 Z. z. Školský zákon v platnom znení. Hodnotenie bude realizované na základe kritérií vid'. Vnútny systém kontroly a hodnotenia žiakov v ŠkVP strana 26.